

Theaterregisseurs Ivo van Hove en
Guy Cassiers ontvangen eredoctoraat
van Universiteit Antwerpen >> 3

DeMorgen
3 april 2014

Op naar
het ereschavot

‘Wij zijn een metafoor vandaag’

Wat moet je verwachten als theatermakers Guy Cassiers en Ivo van Hove een eredoctoraat krijgen aan de universiteit van Antwerpen? Bevlogen speeches over het belang van kunst. En politieke statements. Maar de Vlaamse Leeuw? Die hadden we niet zien aankomen. En zij ook niet. **Sofie Mulders**

‘**A**lthough we wear a lot of clothes, at moments like these I feel rather naked’.

grapt Guy Cassiers tegen een Japanse collega. Hij grabbelt ergens in zijn toga. “Als ik straks mijn speech maar terugvind onder al die kleren.”

“De vroegere toga’s wogen bijna zeven kilo, dat was pas een marteling”, zegt rector Alain Verschoren. “Nu zijn ze veel lichter.” Wel iets om zich zorgen over te maken, is het filmpje dat straks tijdens de ceremonie getoond zal worden. Een filmpje waarin de rector uitlegt waarom hij Guy Cassiers en Ivo Van Hove heeft voorgedragen als doctor honoris causa van de universiteit van Antwerpen. “Mijn eerste zin ga je nauwelijks kunnen verstaan. Ik spreek veel te snel.”

Of hij zijn speech gerepeteerd heeft, wil Van Hove weten van Cassiers. “Nee? Ik wel, Obama zou naar het schijnt maar honderd woorden per minuut gebruiken als hij spreekt. Die man is een meesterlijke spreker. Ik heb dus geprobeerd om enkele van zijn trucs toe te passen.”

Oogden ze bij het gezamenlijke ontbijt een uur geleden nog vrij rustig, dan beginnen de zenuwen toch stilaan op te spelen. “Met een première kun je dit niet vergelijken”, zegt Cassiers, artistiek leider van Toneelhuis.

“Daarvan zijn er twee of drie per seizoen. Bovendien sta ik dan in de coulissen, en is het mijn ploeg die in de schijnwerpers staat.”

Maar ze zijn blij dat ze hier zijn. Een hele eer is het, een eredoctoraat krijgen. En een belangrijk symbool.

De veehouder

“Wij zijn een metafoor vandaag”, zegt Van Hove. “In tijden waarin kunstenaars verweten wordt dat ze een linkse hobby beoefenen, onderstreept de universiteit hiermee het maatschappelijke belang van kunst. De cultuurbezuinigingen in Nederland (Van Hove is directeur van Toneelgroep Amsterdam, SMU) zijn gelukkig achter de rug, maar Vlaanderen gaat dezelfde toer op. Denk je dat het toevallig is dat president Obama zijn speech hield voor *De nachtwacht* in het Rijksmuseum? Kunst kan een mens raken tot in het diepste van zijn wezen. Jammer genoeg zijn wij zelf niet

● Guy Cassiers (r.) samen met rector Alain Verschoren. “De oude toga’s wogen 7 kilo, dat was een marteling”, zegt die laatste.

altijd de beste vertegenwoordigers van onze sector. De media omarmen ons niet. Omdat ze denken dat we te moeilijk zijn. We slagen er nog niet voldoende in om het belang van kunst in de verf te zetten. Om ook aan een veehouder in West-Vlaanderen duidelijk te maken dat kunst ook voor hem belangrijk is.”

“We zitten op een scharnier-

‘De media denken dat wij te moeilijk zijn. We slagen er nog niet genoeg in het belang van kunst in de verf te zetten’

IVO VAN HOVE

moment”, vult Cassiers aan. “In tijden waarin alles aan de principes van de markt onderworpen is, ook onderwijs en cultuur, horen we met de Vlaamse en Belgische cultuur nog altijd bij de top van Europa. Gaan we die vooraanstaande positie vrijwaren als voorbeeld voor de rest van Europa, of gaan wij ook een zijweg moeten inslaan?”

En dan begint hij over Avignon. Niet toevallig: zowel Cassiers zelf als Van Hove waren meermaals te gast op het beroemde Festival. “Ik begrijp heel goed het statement dat Olivier Py (*de directeur van het Festival d’Avignon, SMU*) maakte. Dat hij met het festival zou wegtrekken uit de stad als extreemrechts zou winnen bij de gemeenteraadsverkiezingen. En kijk wat er gebeurd is. De kunst heeft mee de politiek beïnvloed. Zeg dan nog eens dat wij in een ivoren toren zitten.” (*Tijdens de eerste ronde van de verkiezingen scoorde het Front National goed in Avignon, maar de socialisten zijn in de tweede ronde alsnog de grootste geworden, SMU*)

“Dat deze heren een uitgespro-

● Guy Cassiers en Ivo van Hove vergelijken hun speeches, vol retorische Obamatrucs.

Guy Cassiers

- Geboren in 1960, Antwerpen.
- Is regisseur en artistiek leider van Toneelhuis.
- Relatie tussen kunst en politiek is een rode draad in zijn werk.
- Enkele bekende voorstellingen: *Onder het melkwood*, *Bezonken rood*, het drieluik *De man zonder eigenschappen* en *Hamlet vs Hamlet*.

ken mening hebben over politiek, daar hebben we bewust voor gekozen”, zegt rector Verschoren. “De universiteit maakt geen politieke statements, maar wij zijn pluralistisch, en we willen het democratische debat voeden. Liever dat het botst dan dat er gezwegen wordt. Er moeten dus kritische mensen aanwezig zijn. En rebels en kritisch, dat zijn Cassiers en Van Hove.”

Lang applaus

Nog een laatste keer willen ze het zeggen tegen de rector: jammer dat de hoedjes niet meer bij de outfit horen. Naar dat hoedje hadden ze allebei toch uitgekeken. Maar ook een universiteit moet meegaan met haar tijd. En dus is het blootshoofds dat Van Hove en Cassiers in het kielzog van de rector de aula binnentreden, waar de plechtigheid begint.

De Japanse collega wordt geëerd voor zijn baanbrekende onderzoek naar kanker. Drie andere eredoctoraten zijn voor een Amerikaanse, Britse en Australische onderzoeker. En dan is het de beurt aan de twee

Ivo van Hove

- Geboren in 1958 in Heist-op-den-Berg.
- Is sinds 2001 directeur van Toneelgroep Amsterdam. Regisseert onder meer ook bij de Schaubühne in Berlijn, en Münchner Kammerspiele.
- Enkele bekende voorstellingen: *Angels in America*, *Romeinse tragedies*, *Lange dagreis naar de nacht*.

Belgen. “Omdat ze pioniers zijn en pioniers zijn gebleven”, legt rector Verschoren in het filmpje uit waarom hij hen een eredoctoraat wil geven. In meer dan honderd woorden per minuut, inderdaad.

Van Hove vangt zijn speech aan. “Iedereen herinnert zich een moment in zijn leven waarop hij of zij door een kunstwerk totaal

‘Europa verliest zich in economische competitie en vergeet zijn intellectuele en sociale competenties te ontwikkelen’

GUY CASSIERS

gegrepen werd, in verwarring is gebracht, geschokt of ontroerd. Voor mij was dat *Bambi* van Walt Disney.” Een Obamatruc die werkt. De zaal lacht en eet uit zijn hand. Dat kunst levensnoodzakelijk is, omdat ze woorden en beelden geeft aan onze diepste verlangens en angsten, en onze utopieën en verbeelding mee in leven houdt, zegt Van Hove nog. Dat de politiek zich moet bezighouden met de orde in de samenleving, en de kunst met de chaos.

Cassiers neemt over. “In het cruciale jaar 1933 schreef de Franse filosoof en schrijver Julian Benda: ‘Europa zal niet de vrucht zijn van een economische transformatie: het zal alleen bestaan wanneer het een bepaald systeem van morele en esthetische waarden aanneemt.’ Tachtig jaar later geldt dat meer dan ooit. Het Europese project verliest zich in economische competitie en vergeet zijn intellectuele, esthetische en sociale competenties te ontwikkelen. Europa kan veel leren van zijn kunstenaars op dat vlak.”

Het applaus voor hen klinkt luid. En lang. Luider en langer dan bij de anderen, daar kun je niet omheen. Maar de echte verrassing van de dag komt pas op het einde van de plechtigheid. Het Universitair Koor Antwerpen zet ‘De Vlaamse Leeuw’ in en iedereen wordt gevraagd om recht te staan. Geen statement, maar een traditie, klinkt het achteraf, als moreel eerbetoon aan de Vlaamse Gemeenschap die het onderwijs subsidieert. “Dat zouden ze toch mogen schrappen”, zegt Van Hove even later. “Dat lied heeft nu eenmaal een bepaalde politieke connotatie waar ik me liever niet mee associeer. Ik ben gaan rechtstaan, ja, zo onbeleefd wilde ik niet zijn. Maar ik heb niet meegezongen. En ook niet geapplaudisseerd.”